

Ettevõtete sisekontrollisüsteemi nõrkused

Heikko Mäe

Eesti Energia

Eesti Siseaudiitorite Ühing

Sisekontrollisüsteem

Väärarusaam, et see on ainult protseduuridel, kordadel põhinev lahendus või siseauditi mure

Põhieesmärgid peaks olema läbimõeldud: n. varade või info kaitse, jätkusuutlikkuse tagamine, finantsinfo usaldusvääruse tagamine, kvaliteedijuhtimine vms.

Sisekontrollisüsteemi moodustab tervik:

- Organisatsiooni kultuur ja tavad (n. eetilised tõekspidamised ja nende levitamine)
- Eesmärgistamise ja tulemuste mõõtmise rutiinid
- Riskide juhtimise rutiinid s.h. sisemised regulatsioonid **eesmärk-risk-kontroll**
- Vastavuse tagamise mehhanismid jt. kvaliteedijuhtimise süsteemid
- Aruandlus, järelevalve ja kontrollid (n. enesehindamised)
- Teavituse mehhanismide toimimine ja reageerimine nendele
- Väliste osapoolte tegevus (n. regulaatorid, audiitorid)

Alati vaja disainida igale konkreetsele organisatsioonile või tegevusvaldkonnale või protsessile või juhtimistasandile oma ning arvestada organisatsiooni eesmärke, eelduseid, ebakindlusi, riske

Sisekontrollisüsteemi hindamine

Tegemist on kuluga -> võimalikult väike -> riske arvestades optimaalne

Selgitada: milliseid organisatsiooni eesmärke peab sisekontrollisüsteem toetama ehk milliseid riske kontrollima selleks, et eesmärgid saabuksid

Kuidas?

1. Millised on organisatsiooni eesmärgid/strateegiad
2. Kuidas tegeletakse ebakindluste, riskide ja probleemidega – kuidas nende mõju kontrollitakse
3. Kuidas tehakse otsuseid, kas eelnevad kaks punkti on kaasatud sellesse
4. Kuidas tuvastatakse ja reageeritakse muutustele s.h. Riskide kasvule või kahanemisele
5. Mida tunnustatakse ja mida laidetakse
6. Kas meetmetesse on kaasatud ka organisatsiooni partnereid ja välja viidud protsessid
7. Kas see kõik on läbipaistev ja jätkusuutlik
8. Kas organisatsioon ja töötajad saavad vastata eksistentsiaalsetele küsimustele „Miks ma seda teen ja mis siis juhtub kui ma ei tee?“

Sisekontrollisüsteemide nõrkused

Puudulik/väär disain:

- Vale fookus, läbimõtetamata eesmärk, tegelemine mittemateriaalsete riskidega, aeglane
- Palju häid asju tihti väärtustamata: juhtimisaruandlus, juhtkonna koosolekud, sisekommunikatsioon, eetilised väärtused, koolitused
- Analüüsivõimekus puudu / nõrk

Bürokraatlik:

- Liigselt või ainult formaliseeritud, ebamõistlikud kulud ja tülikas
- Samastamine kvaliteedijuhtimise süsteemidega
- Eeldatakse, et kord / protseduur lahendab kõik
- Lähtutakse üheselt mõnest rahvusvahelisest mudelist/standardist
- Vastutuse fikseerimine nõrk (stiil: kui ei ole kirjas siis mina ei vastuta)

Arendamise puudulikkus:

- Olukordade muutusest ja realiseerunud riskidest õpitakse vähe

Pettustega tegelemine

Organisatsioonisiseste – või väliste pettuste ennetamine, avastamine ja uurimine nõuavad eraldi strateegiaid -> kindel koht sisekontrollisüsteemis

Eeldame ja aitame kaasa, et:

- sisekontrollisüsteem on toimiv ja tõhus
- eraldi tegevusfookus erinevatele riskitüüpidele

Fookus:

- Teame, mis liiki pettuseid võib organisatsioonis esineda s.h väliste osapoolte poolt
- Teame, kus ja millistes osakondades, protsessides
- Teame, kellel on võimalik neid pettuseid oma ametipositsioonist lähtuvalt sooritada / neid mõjutada
- Teame, mis võib soodustada/ajendada selliste tegevuste sooritamist ning oskame neid monitoorida

Strateegiatega juurutamisel tuleb leida kohad toimivates protsessides kuhu on võimalik oma tegevused juurutada = parim tulemus

Realiseeruvad xxx riskid

Sisekontrollisüsteemide toimimisest tulenevad mured väljenduvad:

- Eesmärkide täitmiseks (või tasude saamiseks) „luiskamine“, andmetega manipuleerimine
- Mitte konkurentsivõimelise hinnaga ostmine – n. sõbralt
- Motiveerimine ja kingitused
- Lühiajalise eesmärgi tähtsustamine üle pikaajalise
- Vastutuse mitteteadvustamine – kergekäeline allkiri
- Infoelise tekitamine konkurssidel või töös
- Varastamine
- Konkureerimine oma tööandjaga samal tegevusalal

Seadusloomest / täidesaatvast riigivõimust tulenevad mured:

- Tsiviilsuhetest tuleneva käitumise seostamine kriminaalkuritegudega on nõrk
- Juriidiliste isikute süü mõistmine ei ole seostatud n. sisekontrollisüsteemide puudulikkusega või ei osata nii mõelda

Allikas: Google

Tänan kuulamast!